

TRANSILVANIA

FÖIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNÜ.

Nrulü 5.

SIBIIÜ, 15 MAIÜ 1893.

Anulü XXIV.

**Comitetulü AsociaȚiunei transilvane pentru literatura
română și cultura poporului românü,**

cuprinsü de adencă întristare, aduce la cunoscinȚă, că
preaiubitulü sėü președinte

George Barițiu,

președintele Academiei române, membru alü mai multorü
societăȚi literare și știinȚifice etc. etc.,

după suferinȚe de 6 zile, împărtășitü cu santele taine, a
repausatü în Domnulü astăȚi la 1 örä d. a. în anulü
81 al etăȚii.

Serviciulü divinü funebralü sė va ținea Vineri în
5 Maiü (23 Aprile) 1893 la 3 öre după amėȚi la do-
miciliulü neuitatului defunctü în Strada Morii Nr. 8,
de unde rėmașitele pămėntesci sė vorü transporta la
mormėntulü săpatü lângă biserica greco-catolică română
din locü.

Odichnesce în pace bărbatü providenȚialü alü poporului românü!

Sibiiü, 2 Maiü n. 1893.

Dr. Ilarionü Pușcariü,
vice-președinte.

Dr. Amosü Frăncu,
secretariü II.

GEORGIŪ BARIŢIŪ.

Scriemū aceste şiruri sub impresiunea profundeî dureri, ce o împărtăşimū cu toţi Românii de bine, ba cu întregū poporulū românū pentru perderea distinsului bărbatū, care ca puţinī alţiī a fostū omulū poporului nostru.

După o scurtă bôlă de 5—6 zile, dar consciu până în momentele din urmă, venerabilulū veteranū *Georgiu Bariŷiū*, Marţi 20 Aprile (2 Maiū), la o ôră din zi, încungiuratū de iubiŷii sei familiari: unū fiuū şi patru fiice, închise ochii pentru ultimulū somnū, din care nu mai este desceptare pe pământū.

Vestea acestui tristū evenimentū străbătū cu iuŷela fulgerului prin cetatea nôstră, şi totū asemenea prin patria nôstră, ba în tôtă româtimea. Îndată fălfăiau steaguri de doliū de pe casa Asociaŷiunei pentru preşedintele, şi a bancei „Albina“ pentru vice-preşedintele seu; şi la câte-va ôre se întrunī şi Comitetulū Asociaŷiunei şi sub presidiulū domnului vice-preşedinte Dr. Ilarionū Puşcariū dete espresiune profundeî sale dureri pentru perderea preastimatului seu preşedinte, luă măsurile de lipsă pentru înmormântare şi însciinŷă despre tôte acestea pre Academia română din Bucuresci şi pre tôte despărŷemintele Asociaŷiunei. Nenumerate depeşe din tôte părŷile, una chiarū dela Curtea regală din Bucuresci, începură a veni la familia în doliū, la presidiulū şi oficialii Asociaŷiunei şi la particulari, ear a dōua zi se presentaū la casa defunctului şiruri de particulari şi deputaŷiuni, din locū şi chiarū şi din afară; ear cununile dela familii, corporaŷiuni şi particulari pare că voiau se prefacă casa de doliū într'unū răişorū verde şi înfloritū, în care dormia frumosū, neschimbatū, călătoriulū obositū de luptele unei vieŷi de 81 ani. Mercuri la 11 ôre de noū se întrunī Comitetulū Asociaŷiunei, şi mergendū în corpore la casa mortuară, prin rostulū dlui vice-preşedinte dete espresiune elocentă durerēi Comitetului şi a Asociaŷiunei pentru perde-

rea demnului seǔ președinte, și adresă cuvinte de mângâiere adâncă întristatei familii.

În conțelegere cu Comitetul Asociațiunei, familia puse înmormântarea pe ziua de 23 Aprile, ziua s. m. martirǔ Georgiǔ, ziua onomastică a scumpului decedatǔ.

La ziua acésta timpulǔ era de totǔ nefavorabilǔ, cu plóia și rēcélă; dar cu tóte acestea la óra hotărítă nu numai spațioasa curte și casă a Asociațiunei, unde avea răposatulǔ locuința sa, ci și Strada Morei era plină de ómenǔ, din loc și din tóte părțile. Dintre cei preșenți însemnămǔ pre Archiepiscopulǔ și Metropolitulǔ ortodoxǔ *Mironǔ* cu întregǔ consistoriulǔ archidieceșanǔ, pre Vicarulǔ capitularǔ din Blajǔ I. M. Moldovanǔ cu numărósă asistență, pre comitele supremǔ *G. Thalmann* și vice-comitele *Reissenberger*, președintele tribunalului r. *János*, directorulǔ de finanțe *Denk*, directorulǔ superiorǔ școlarǔ *Elischer*, inspectorulǔ r. școlarǔ de *Trauschenfels*, primarulǔ cetății de *Hochmeister* ș. a. ș. a.; ear din afară deputațiunǔ ale comunelorǔ și despărțemintelorǔ; Șeliște, Mercurea, Sebeș, A.-Iulia, Orăștia, Deva, Hațegǔ, Abrudǔ, Clujǔ, Bistrița, Năseudǔ, Reghinǔ, Mediașǔ, Făgărașǔ, Brașovǔ ș. a. Cu deosebită plăcere se îndreptaǔ privirile tuturorǔ celor preșenți asupra deputațiunei Academiei române din Bucuresci, carea pre lângă o preafumósă cunună trâmise pre p. t. dd. *N. Ionescu*, *I. Calenderu*, *V. Maniǔ*, *N. Quintescu* și *I. Bianu*, a da președintelui seǔ onorurile din urmă. Asemenea era reprezentată Asociațiunea transilvană prin comitetulǔ seǔ completǔ; apoi institutulǔ de creditǔ și economii „Albina” și diferite reuniuni și alte corporațiuni.

Ceremonialulǔ funebralǔ îlǔ împlini în modǔ demnǔ dlǔ Vicariǔ capitularǔ din Blajǔ I. M. Moldovanǔ, cu asistența canon. A. Micu, Sim. Popǔ Mateiǔ, Dr. A. Grama, pp. I. V. Russu, I. Germanǔ și G. Munteanǔ; diaconǔ N. Toganǔ și Z. Pascu, — în curtea Asociațiunei frumosǔ decorată, ear cântările funebrele le esecută, sub conducerea profesorului seǔ

I. Mureșană, chorul tinerimei studioase din Blaj. Cuvântul funebrelă îl țină p. secretar Dr. Augustin Bunea cuvântul rostită cu voce sonoră și vervă oratorică, ca unul, ce cuprinde și biografia distinsului nostru bărbat, urmăză mai jos în totă cuprinsulă.

Apoi, urcându-se pe o tréptă a catafalcului acoperită cu cunună, academicianul din Bucuresci dlă N. Ionescu, aretă în cuvinte însuflețite și însuflețitoare meritele răposatului pentru crearea și înflorirea preseii române, „regina opiniunei publice“, pentru deșteptarea poporului român și pentru înălțarea Academiei române, carea înainte cu câte-va septămăni îl și alese președinte ală seă. Cuvântulă a lăsată impresiunile cele mai plăcute în inimele tuturor. Fiindu-ne cu puțință a-lă procura, îlă vomă comunica stimaților cetitori ală „Transilvaniei“.

În sunetulă muziceii capelei urbane, mărețul cortegiū funebrelă se puse în mișcare: în frunte tinerimea scolară: fetele scōlei elementare și superioare civile, tinerimea pedagogico-clericală din Sibiiū, chorulă vocală, preoțimea în funcțiune, apoi carulă cununilor și carulă mortuară, însoțitū pe amēdōue părțile de junimea academică din Clujă, Budapesta, Viena etc., cea d'antăiū reprezentată prin tinerii: Romulă Popă, Aurelă Cristea, Octaviană Utaacu, Ioăă Pecurariū și Georgiū Vătășană; cea din Budapesta prin Ioană Petroviciū, Amos Gligorū, Ilariană Munteană, și Severă Colbasi; ear cea din Viena prin N. Comșa, Alex. Voevodă (Vaida), Ionelă Capșa și Cornelă Georghiană. După carulă mortuară urmă în jale adâncă familia: fiulă, patru fiice cu soții și copiii loră; după ea delegațiunea Academiei, membrii Comitetului Asociațiunei, Comitetulă alegătoriloră români, corporațiunii preoțesci și mirenesci, cetățenesci și țărănesci, reuniuni de bărbați și femeii, și în fine trăsurile.

Prin Strada Cisnădiei, piața mare și mică, cortegiulă însoțitū de miilă de privitori se duse la biserica gr. catolică, și în curtea bisericeii se termină cultulă religiosū.

Apoi urcă tribuna preparată secretarul primar al Asociațiunei *Z. Boiu*, și aduse răposatului mulțemirile aceleia pentru sacrificiile prestate ei dela începutul ei până la esirea sa din viață. Cuvântul se comunică mai jos.

După acesta urmă cuvântul dlui Dr. *A. Mureșanu* în numele presei române și în special al „Gaz. Transilvaniei”, întemeiate de G. Barițiu și acum redactată de autorul; cuvântul în esență urmăzează mai jos.

În fine vorbi doctorandul în medicină *Ioan Capșa* în numele junimei academice; cuvântul urmăzează la locul său.

Terminate și aceste frumoase manifestațiuni ale stimei și iubirei poporului român către distinsul său fiu, sicriul cu rămășițele pământesci ale preameritatului nostru *Georgiu Barițiu* se redete pământului; dar toți duseră cu sine propusul și chiar votul de pietate, a păstra pentru totă viața memoria lui întru inima sa.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 186/1893.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 2 Mai n. 1893.

Președinte: Dr. Il. Pușcariu vice-preș. Membrii prezenți: Br. David Ursu, Ioan Hannia, Iosif St. Șiu-luțiu, I. V. Russu, I. Papiu, Dr. C. Diaconovich, Z. Boiu, secretariu I, L. Simonescu, cassariu, N. Toganu bibliotecar.

Secretariu: Dr. A. Frâncu.

Nr. 72. Vice-președintele comitetului, dl Dr. Ilarion Pușcariu, cu profundă întristare anunță durerosa scire, că bărbatul providențial al poporului român și preaiubitul președinte al Asociațiunei transilvane, dl George Barițiu, astăzi la 1 oră d. a., s'a mutat la cele eterne.

— Comitetul adânc consternat de trista scire a trecerii la vecinicia a președintelui său de piă și eternă memoria, decide:

1. Să dea espresiune prin ridicare celei mai profunde dureri pentru irreparabila pierdere, ce a îndurat Asociațiunea transilvană,

și să eternizeze și în procesul verbal al acestei ședințe amintirea meritelor neperitoare, cari și le-a câștigat neuitatului președinte, George Barițiu, întru crearea și înflorirea acestei instituții;

2. Să-și descopere jalnicei familii condolența, prezentându-se în corpore în locuința fericitului defunct;

3. Să împărtășească imediat prin depeșă tuturor despărțămintelor doliul, în care a ajuns Asociațiunea;

4. Să dea și din parteși ună anunț funebru;

5. Să pună pe casa Asociațiunei o flamură neagră până după înmormântare;

6. Să depună pe sicriul o cunună de flori;

7. Să se facă înmormântarea pe spesele Asociațiunei;

8. Să participe la înmormântare în corpore dimpreună cu corpul învățătorilor și cu elevele dela șola civilă de fete cu internat a Asociațiunei;

9. La mormânt să vorbească în numele Asociațiunei prim-secretarul Asociațiunei, dl. Zacharia Boiu.

Sibiiu, d. u. s.

Dr. Harion Pușcariu m. p., Dr. Amos Frâncu m. p.,

vice-președinte.

secretar II.

Verificarea acestui proces verbal se încredințează dlor:

Ioan Hannia, Ioan V. Russu, Dr. C. Diaconovich.

S'a cetit și verificat. Sibiiu, în 16 Mai 1893.

Ioan Hannia m. p. Ioan V. Russu m. p. Dr. C. Diaconovich m. p.

Nr. 187/1893.

Proces verbal

al comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința extraordinară dela 9 Mai n. 1893.

Președinte: Dr. H. Pușcariu, vice-preș. Membrii prezenți: Ioan Papiu, Partenie Cosma, Ioan Crețu, Dr. C. Diaconovich, Matei Voileanu, Zacharia Boiu, secretar I. Nicanor Frateșu, controlor, Leontin Simonescu, cassariu.

Secretariu: Dr. A. Frâncu.

Nr. 73. Secretarul raportează, că dispozițiunile comitetului făcute în ședința dela 2 Mai n. din incidentul repausării preșe-

dintelui de piă memoriă George Barițiu s'au esecutată întocmai afară de decisiunea referitoare la înmormântarea pe spesele Asociațiunei, care a rămasă neesecutabilă din motiv, că familia în conformitate cu ultima voință a fericitului defunctă a rezervatū pentru sine acoperirea aceloră cheltueli.

În legătură se presintă 20 de depeșe de condolență sosite dela despărțemintele: Năsăudū, Zernești, Reghinū, Sălagiū, Deva, S. Sebeșū, Brețcū, M. Ludoșū, Orăștie, Brașovū, Făgărașū, Bradū și Bistrița, inteligința română din Biserica albă, românii din Orașița, membrii societății „Carpații” din Brăila, corpul profesoralū dela gimnasiulū din Beiușū, teologii din Blășiū, dlū Eugenū Mocsonyi și domniī Gion, Speranță, Borgovanū și Popescu.

Să mai presentă și o scrisore de condolență dela dlū Iosifū Popū, jude la Curia reg. în Budapesta.

— Să ia actū. (Ex. Nr. 147—170 1893).

Nr. 74. La propunerea dlui membru P. Cosma,

— comitetulū aduce cu unanimitate de voturi următorea decisiune:

„Întru eternisarea memoriei lui George Barițiu să înființeză unū fondū, care să pōrte numele „George Barițiu”.

Din acestū fondū să se acōrde premii pentru produse literare și locuri libere pentru eleve în internatulū de fete alū Asociațiunei transilvane.

În scopulū creării fondului din partea Asociațiunei să i să resigneze fondulū esistentū „pentru memoria răposaților” și imediatū să se facă unū apelū cătră toți românii, ca fiă-care aderentū alū principiilorū marelui bărbatū să aibă ocașiune a contribui cu obolulū său la mărirea numelui aceluia, și prin asta la sprijinirea literaturēi și culturēi poporului românū”.

În viitorū tōte sumele, cari să vorū înainta la Asociațiune „în memoria răposaților”, să se conteze la acestū fondū, ear, ca scopulū fondului să se pōtă realisa dela începutū chiarū, tōte sumele, cari din fondulū generalū alū Asociațiunei să vorū vota în scopuri identice cu menițiunea acestui fondū, să se transpună dreptū dotațiune disponibilă la fondulū „George Barițiu”.

Nr. 75. La propunerea dlui Dr. C. Diaconovich,

— Comitetulū decide, că numărulū viitorū alū organului Asociațiunei „Transilvania” să fie consacratū esclusivū memoriei fericitului președinte George Barițiu.

Nr. 76. Dlă Eugenă Brote trimite prin hârtia cu data 6 l. c. în locă de cunună pe cosciugulă-neuitatului președinte George Barițiu :

a) din partea redacțiunilor „Tribunei“ și „Foiă poporului“ 20 fl. v. a.

b) din încredințarea dómnei Emilia Rațiu în numele reuniunii femeiloră române din Turda 25 fl. v. a. și

c) 30 fl. v. a. predați prin dlă I. Vlăduțiu în numele despărțământului Asociațiunei dela Turda și a inteliginței române din comitatulă Turzii.

— Primirea sumei de 75 fl. v. a., se adeveresce și se administréază la fondulă „George Barițiu“. (Ex. Nr. 171/1893).

Nr. 77. Direcțiunea despărțământului X (Bradă) a Asociațiunei trimite prin asignațiunea cu data 5 l. c., suma de 40 fl. v. a., colectați în numele despărțământului în semn de pietate și recunoscintă cătră repausatulă președinte George Barițiu pentru a fi adauși la fondulă, „întru amintirea celoră răposați“ eventuală la fondulă, ce se va crea întru eterna memoriă a fericitului președinte.

— Suma de 40 fl. v. a., se cuitéază și se administréază la fondulă „George Barițiu“. (Ex. Nr. 172/1893).

Nr. 78. „Institutulă tipografică“ din Sibiiă transpune prin hârtia cu data 9 Maiă n. a. c. 5 fl. v. a., trimiși prin dlă Petru Calciunariă, avocată în Orșiova, pentru fundațiunea „Barițiu“ eventuală pentru alte scopuri naționale.

— Suma de 5 fl. v. a., se cuitéază și se administréază la fondulă „George Barițiu“. (Ex. Nr. 173/1893).

Nr. 79. În numele institutului de credită și economii „Ardeleana“ din Orăștie s'a trimisă pe cale telegrafică în 9 l. c. suma de 20 fl. v. a., în locă de cunună pe sicriulă decedatului președinte ală Asociațiunei, George Barițiu.

— Suma de 20 fl. v. a. se cuitéază și se administréază la fondulă „George Barițiu“.

Sibiiă, d. u. s.

Dr. Ilarionă Pușcariă m. p., Dr. Amosă Frâncu m. p.,
vice-președ. Asociațiunei. secretariă II.

Verificarea acestui procesă verbală se încredințéază dloră :
Ioană Papiă, Dr. Corneliă Diaconovich, Ioană Crețu.

S'a cetită și verificată. Sibiiă, în 16 Maiă 1893.

Ioană Paplă m. p. Dr. Corneliă Diaconovich m. p. Ioană Crețu m. p.

I. Cuvântare bisericească,

ținută la înmormântarea lui George Barițiu, de Dr. Augustin Bunea.

Luptă bună m'am luptat, curgerea am plinit, credința
am păzit.
S. A. Pavel II. *Tim.* 4, 7.

Preste câte-va zile se împlinesce un an, de când mulți dintre fruntașii neamului românesc de pre plaiurile romantice ale Transilvaniei, de pre câmpiile mănóse ale Ungariei și șesurile libere ale României se află în cetatea Sibiiului, ca să aducă tribut de iubire, stimă și recunoștință unui venerabil octogenar și mare român, care în cerul familiei sale dedea mulțămită ferbinte lui Dumnezeu, pentru că a fost învrednicit să-și păstreze nevătămată credința părinților sei, și neschimbată iubirea către neamul său, și pentru că a fost înzestrat de părintele ceresc cu putere neînfrântă de a lupta numai pentru binele națiunii sale și împodobit cu virtute neclătită, care în decursul unei cariere grele de 80 ani îl apăsase totdeauna de cădere, așa încât pre vestmântul lui sărbătoresc nu se putea observa nici o pată, de care rar sunt scutiți chiar și cei mai mari bărbați ai popórelor.

Figura lui nobilă, modestă și nepretensivă, ochii lui schinteietori, care ți se păreau că sunt în stare să străbată și prin vélul cel mai des, după care stă ascuns viitorul unei națiuni, cununa arginție, care i o împletiseră pre capul lui clasic nu numai anii numéroși, ci și gândurile lui înalte, de care a fost pururea frământat pentru fericirea poporului român, manierele lui dulci și condescendente, care tradau o inimă învăpăiată de iubire sinceră către semenii lui: toate aceste însușiri sufletesci și trupesci, precum și reminiscențele unui trecut glorios și încărcat de neperitoare merite, ne fărmecară atât de mult pre noi toți, cari eram adunați în 24 Maiu din anul trecut în jurul nemuritorului George Barițiu, încât la propunerea unuia dintre cei mai ilustri istoriografi și archeologi români am jurat, că până ce Dumne-

deu va mai ținea în viață pre modelul virtuților românești George Barițiu, în fie-care an în ziua de 24 Maiu ne vom aduna în jurul lui, pentru ca dela densusul se ne inspirăm, cum trebuie să suferim, cum trebuie să simțim, să dorim și să luptăm, pentru ca să realizăm cât mai curând idealul neamului nostru, pre care înaintașii noștri, pre lângă toate sbuciumările lor, încă nu l-au putut vedea înființat.

O, oră fatală, oră înfricoșată, care cu iuțela fulgerului ai dus dureroasa scire în toate părțile lumii locuite de români, că *George Barițiu nu mai trăește, George Barițiu este mort!* Tu ai săgetat inima unei familii fruntașe, care numai în Dumnezeu și în durerea noastră a tuturor își mai poate afla mângâiere pentru pierderea părintelui său cel bun! Tu ai consternat și lovit fără de milă pe cea mai înaltă și strălucită corporațiune a științei și culturii românești, care trebuie să se despartă de președintele său erudit, abia de câteva săptămâni ales! Tu ai înecat pretutindenea în suspine și lacrimi graiul românesc și ai făcut să se împlinescă și aici cuvintele profetului Ezechiel: „Regele va plânge și boierul se va îmbrăca cu perire, și mâinile poporului pământului se vor slăbănogi!“*) Tu ai omorât într-o clipită speranțele dulci nutrite într'un an, că preste câte-va zile ne vom pute aduna iarăși în jurul marelui luptător al națiunii române, ca să-i aducem omagiile noastre de admirațiune și bucurie, ca și în anul trecut! Tu ne-ai făcut să alergăm aci, pentru ca în locul vieții și veseliei, ce o sperăm de mult, să privim și să simțim durerea, înfrustarea și în toate părțile chipul înfricoșător al morții!

Dar pre cine plângem noi aci, iubiți ascultători? Credeți dă, că pre George Barițiu? Pentru un bărbat, la al cărui mormânt jelesce o națiune întreagă, morțea nu este dureroasă. În cele din urmă clipite ale vieții sale privind,

*) Cap. VII, 27.

ca sórele din Mai  c nd apune, preste lunga cale ce o percurse, el  a sim tit  că numai binecuv ntare a revărsată. C nd  a depus  p na, care  i fusese arma cea mai puternic , a putut  fi mulțemită, pentru că principiile, pentru care luptase, au prins ad nc  rădăcină în inima  i mintea românului, care le profes z  ast d i cu b rb tie în fa a du manilor săi. Cum p te fi dureros  mórtea pentru un  b rbat  credincios , care tocmai într'însa privesce  nceputul  unei vie i fericite, încununarea meritelor  sale  i primirea sa în  irul  acelor  nemuritori, pre care din copilărie  i admirase  i de care numai vieța p m nt sc   l  despărția? Pentru aceea noi nu te pl ngem  pe tine, preavrednicule b rbat , care te  nal i în sferile ceresc   nso it de lacrimile unui popor   ntreg   i de binecuv nt rile tuturor , cari pre uesc  meritul   i virtutea, ci ne pl ngem pe noi  n ine, care trebuie să lupt m   i să suferim   nc  mult , până când vom ajunge la  inta ce ai urmărit'o în vieța ta, care ne vedem lipsi i de cel  mai devotată  i desinteresată conduc tor  în luptele mari ce ni se impună pentru emanciparea poporului rom n  din starea tic los  politic  în care l'au aruncată contrarii lui  i vi-tregimea timpului,  i cari sim im  cu durere, că locul  te i anevoie  l  vom put  umplea. Ear eu me pl ng  pe mine  nsum , care sunt cu mult  mai slabă, de c t  s  pot  afla cuvinte potrivite pentru a exprima desola iunea, în care ne afl m  prin mórtea ta, său se pot  lăuda după vrednicie meritele tale.

 i dac  totu i m'am  ncumetat  a cuv nta în ac st  distinsă adunare, o facă ac sta nu  ncre endu-mă în puterea cuvintelor  mele, ci în puterea numelui te i venerată, care nu se p te pronun a de buze omenesc , fără ca să palpiteze inima fie-c ru  cre tin  i român adev rat .

* * *

Sciin a, trist  ascult tor , este o mare bunătate pentru neamul  omenesc . Ea lumin z  mintea, regul z   i conduce

voința, nutresce virtutea, însuflețește adevărul, însoțește înțelepciunea și inspiră sfaturi bune. Pentru aceea mulți o caută, însă durere! că nu toți se folosesc de ea după voia lui Dumnezeu.

Un sfânt părinte*) ne spune, că sunt ómeni, cari vreaú să scie, însă numai pentru ca să scie, ceea-ce este o urită curiositate: „*Quidam scire volunt, ut sciant, et turpis curiositas est*“. Alții vreaú să scie, însă scopulú cunoscínțelorú lorú estinse este numai acela, ca să se facă cunoscuți și renumiți înaintea ómenilorú, ceea-ce este o vanitate periculósă: „*Quidam scire volunt, ut sciantur ipsi, et turpis vanitas est*“. Alții în sférșitú vreaú să scie, ca să trafice cu sciínța lorú și să se îmbogățescă cu ajutorulú sciínței, ceea ce este o rușínósă neguțatorie: „*Quidem scire volunt, ut scientiam suam vendant, et turpis quaestus est*“.

Nu așa a făcutú însă George Barițiu, care s'a născutú în Juncul-de-josú dintr'unú preotú unitú în 24 Maiú 1812. Între anii 1820 și 1835 cercetând scóla maghiară din Trăs-căú, renumitulú gimnasiú românescú din Blajú, liceulú și cursulú filosoficú din Clujú și patru ani cursulú teologicú din seminarulú Blajului, și a însușitú tóte limbile și sciínțele, care pe timpulú acela și-le putea însuși celú mai harnicú și mai talentatú tinér; înse acésta nu a făcut-o din vanitate, ca să-lú laude ómenii, nici din pofta urită ca să se îmbogățescă, ci a muncitú și a asudatú numai cu scopulú nobilú, ca să se facă dascálulú poporului românú, să póta învêța pe români totú ce este adevératú, bunú și frumosú, să póta lupta pentru emanciparea socială și politică a neamului seu îmbrâncitú sub jugulú secularú, și astfelú să facă, ca viú să strălucescă mărirea lui Dumnezeu întru mărirea poporului românú eliberatú de sclăvie și înălțatú prin sciínță și cultură.

*) Bernard. In cant. carm. XXXVI, Nr. 3.

Pentru aceea în anul 1835 îl vedem aruncându-se cu totu focul tinereții pe cariera profesorală, totdeauna spinosă, ear pe atunci nespūs de rău retribuită. Propune mai întâi tainele naturei în cursul filosofic din Blaj, și când observă, că o cetate puternică, locuită în număr fôrte mare de români, are lipsă de dascăl românesc, el nu-și pregetă a se presenta înaintea episcopului seî Ioan Leményi, acestu părinte bun și iubitor mare de cultura neamului românesc, și cere binecuvântarea lui spre a putea răspândi învățătura și lumina între frații seî din Brașov, de care era legat cu puternicile legături ale sângelui românesc, deși se deosebia de ei prin credință. În timp de nouă ani 690 de elevi ai scôlei sale învăță dela densusu a fi români înflăcărați, ómenî cu frica lui Dumnezeu, propagatori zeloși ai culturei românesce și întemeietori ai mărețelor institute culturale, care astăzi înfrumșează Brașovul și-l făc atăt de importantu în viața noastră culturală. Și dacă la anul 1845 sfatul medicilor și interesele mari ale națiunei române îl silescu să se despartă de cariera profesorală, el nu a încetat a fi cel mai neobositu apostolu al scôlei române, și al culturei naționale, și putem dice, că multe dintre scóele românesce și dintre instituțiunile noastre culturale atăt dincóce cât și dincolo de Carpați, numai cuvântului seî fermecătoru, numai influenței sale binecuvântate, numai înțelepciunei sale admirabile și iubirei sale învăpăiate de neam, avem să le mulțemim.

Ce a fost el pentru Brașov, și prin Brașov pentru cultura românilor, a recunoscut-o comitetul parochial român greco-oriental din cetatea internă a Brașovului în anul trecut cu ocasiunea iubileului de 80 de ani dela nascerea marelui apostolu al culturei naționale.

La propunerea lui s'a formatu în 1837 unu fond al scôlei române în cetatea Brașovului. Cuvântarea lui despre

scólele naționale, ținută înainte cu 57 ani și trecută la protocol, prin care a arătat, că acelea sunt neapăratu de lipsă a se înființa în Brașov, cuprinde unu programu despre cele ce s'au înființat. Rugarea înaintată în 4 Maiu 1850 la ministrulu de culte și instrucțiune publică din Viena, ca să se dea românilor din Brașov concesiune pentru zidirea unu gimnasiu, a eșitu din peana măestră a lui George Barițiu. Lucrarea lui ca notar alu reprezentanței bisericesci din cetatea Brașovulu dela anul 1855, adevă în timpul, când s'a tractat despre înființarea gimnasiulu român din Brașov, și anume propunerile lui din ședința dela 18 Augustu 1851, se vedu astăzi realizate. Planulu așternutu în ședința din 18 Februariu 1855 pentru o scólă reală și comercială încă l'a vedutu executat spre cea mai mare bucurie a neamulu românesc, și ca să me exprim cu cuvintele amintitulu comitetu parochial, „terenulu culturii era numai o țelină, când s'a dus Barițiu la Brașov, și astăzi vedem unu pământu roditor. Semințele aruncate în pământulu lucratu de dânsul le vedem dându ródă îmbelșugate“.

„Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporulu român“ în parte mare este opera lui. Elu a lucratu statutele ei în anul 1860. Elu a servit'o cu abnegațiune și zel admirabil în calitate de secretar, de redactor și de președinte, pururea însuflețitu pentru scopulu ei sublim; și dacă astăzi vedem „Asociațiunea“ organizată într'unu corp moral, bine închegat, dacă astăzi privim cu mândrie la institutul superioru de fete, care este o podóbă a Sibiiulu și a neamulu românesc, dacă astăzi femeia română a începutu a fi un factoru puternicu în viața noastră culturală, națională și chiar și politică: unu sentimentu de adâncă grațitudine se stârnește în piepturile noastre față cu președintele „Asociațiunii transilvane“, care și întru adâncile sale bătrânețe ziua-nóptea se jertfa pentru educațiunea viitoarelor mame române, a acestor odrasle fragede, între care

petrecea mai bucurosă ca ori unde, luminându-le, învățându-le, îndemnându-le la vîrtute, și aprindîndu într'însele focul sacru al românismului.

Dar ce mișcare culturală s'a pornit în cei cincideci de ani din urmă, la care se nu vedem pe Barițiu lucrîndu cu totu zelul, de care este capabilă o inimă românească? Dacă ne întorcem privirea spre Blaj, îl întimpinăm pe Barițiu mai în totu anul în consiliul de direcțiune al „Fundatiunii Șuluțane“, care între altele are și menirea frumoasă de a ridica pentru românii transilvăneni o academie de drepturi; și toți știu, că la creațiunile culturale ale marelui arhieru Vancea sfaturile lui Barițiu au fostu totdeauna cu bucurie primite. Dacă trecem munții și ne oprim în capitala României, care este astăzi centrul culturei românești, vedem că nici acolo nu lipsesce persoana indispensabilă a eruditului scriitoru. Academia română, această corporațiune înaltă a științei românești, acestu simbolu sublimu al unității noastre culturale, și-a început viața la anul 1866 cu conlucrarea neprețuită a lui Barițiu, care până în ziua de astăzi a ilustrat-o cu atîta splendore, încât ea s'a simțit fericită a-l alege mai pe urmă pe dînsul de președinte și a-l încungiura cu atîtea semne de iubire, stimă și venerațiune, câte nu a mai întimpinat până astăzi altu bărbatu devotatu culturei noastre naționale.

Să aruncăm însă, triști ascultători, o privire fugitivă și asupra scriitorului.

Ca toți scriitorii adevărați și mari, cari au civilisat, ear nu au stricat omenirea, Barițiu încă a urmărit numai unu scopu sfîntu, scopul de a răspîndi adevărul, binele și frumosul. Idealul acesta îl întimpinăm în toate scrierile lui, și este exprimat cu termeni marcanți în „Foia pentru minte, inimă și literatură“, întemeiată de dînsul la anul 1838, va se dîcă într'unu timp, cîndu nimenea nu cugeta că o astfel de lucrare se pôte începe și susține la

românii, de dincóce de Carpați. Elú a voitú sê cultive mintea românului prin răspândirea adevărului, fără de care națiunile nu se potú face mari, inima lui prin predicarea binelui moralú, fără de care nici o națiune nu póte trăi, și literatura lui prin sãdirea frumosului, fără de care nici o națiune nu va fi stimatã în concertulú popórelorú civilisate. Deodată cu acestú scopú sfântú voia sê ajungã încã și unú altú scopú nu mai puținú importantú: cultura limbei românesci. Limba acéstã armoniósã, pe care strămoșii nostri ni-aú lãsat-o moștenire ca pe o comórã prețiosã, ce trebuie sê trecã din neam în neam până la sfârșitulú vécurilorú; limba acéstã, în care a trăitú națiunea romãnã și este fortãreța ei cea mai puternicã, pe care nici hórdele barbare, nici instituțiunile slovenesci în bisericã și statú, nici viclenia fanarioțilorú, nici loviturile cele mai crâncene ale stãpânitorilorú de totú soiulú din jumetatea din urmã a vécului acestuia, nu aú putut-o sdrobi și ocupa: — limba acéstã începuse a fi fórte desprețuitã pre la anii 1830, deși numai cu puțin mai nainte o fãcuserã atátú de gloriósã scrierile marilorú apostoli ai românismului: Șincai, Maiorú și Clain. A trebuitú sê vinã Barițiú, ca sê-l câștige iarãși vadã și sê o facã iubitã și prețuitã de românii aceia, care educați fiindú în scóle strãine, abia o mai sciaú vorbi. Noi, cari vedem astãdi avéntulú puternicú ce l'a luatú limba și literatura românescã, nici nu putem prețui dupã meritú începutulú fãcutú de George Barițiú, și cu atátú mai puținú îlú vorú puté prețui fii și nepoții nostri. Dar dacã va ajuta Dumnezeu; — despre ce nu ne îndoimú nici unú momentú, — ca edificiulú culturei nóstre naționale sê se ridice până la înãlțimea ce o contemplãmú în visurile nóstre cele mai frumoșe, atunci urmașii nostri sê-și aducã aminte, câtú de multe suntú petrite ce zacú adâncú în pãmântú, și ce tarí trebuie sê fie fundamentele, pe care se razimã acelú edificiu grandiosú, și atunci se binecuvinte țerina ce acopere osemintele lui Baritiú și ale înaintașilorú lui.

Trecemū preste disertațiunile și tratatele istorice, publicate de George Barițiu în analele Academiei române, și preste numeroșele documente adunate și tipărite de dânsul în „Transilvania“ și în „Observatorul“, amândouă redigiate de dânsul, și ne oprimū înaintea monumentului, căruia lucrările amintite i-au servitū numai de basă, și care i-a încununatū tōtă activitatea literară. Monumentulū acesta pōrtă titlulū modestū: „Parți alese din istoria Transilvaniei pre 200 ani din urmă“. O comōră de simțiri și virtuți mari, nobile este ascunsă în acēstă carte modestă: iubire învăpăiată de națiunea română împilată și asuprită, dorū nestinsū de libertate, egalitate și frățietate, indignațiune cumpētată, dar adâncă în contra tirăniei și sclăviei, credință neclătită în viitorulū națiunei române, cu unū cuvēntū în cartea acēsta se află totū ce a făcutū se palpитеze inima lui Barițiu în decursū de 81 ani, totū ce a visatū pe pragulū vieții sale și pentru ce s'a luptatū până la cea din urmă rēsufare. Cartea este scrisă mai multū pentru generațiunile de astăzi, care au lipsă de cunōscerea trecutului, pentru ca să nu rupă continuitatea cu luptele părinților; dar lucrulū cel mai prețiosū în opulū acesta suntū faptele sēvērșite de Barițiu, care nu numai a scris, ci a și făcutū istorie pentru români.

Istoria a făcut-o pe câmpulū celū vastū alū politicei militante. Pre câmpulū acesta pre la aniū 1830 se vedea numai unū poporū ținutū de vēcuri în iobăgie și ignoranță, despoiatū de drepturi civile și politice, legatū de gila domnilorū cu tōte puterile lui fise și psihice. Scōle numai în Blajū erau. Poporulū și clerulū lui batjocoritū și brutalisatū până și în casa lui proprie. Comunicațiunea spirituală cu România și chiarū și cu Apusulū era mai de totū tăiată pentru româniū din Transilvania. Între astfelū de împregiurări grele elevulū scōlelorū din Blajū, întăritū de binecuvēntarea arhierelui seū, înalță stindardulū libertății naționale, și cu curagiulū patronului seū, Sf. George, se întrarmēză cu arma

puternică a presei politice, edându în anul 1838 „Gazeta de Transilvania“. Glasul lui Barițiu străbate ca un tunet puternic în toate unghiurile locuite de români, cari se trezesc din somnul cel de mörte, se adună în jurul lui, fac planul de luptă, își dau parolele de lipsă în colónele „Gazetei“. O reacțiune puternică se începe în principatele române în contra dominațiunei muscălesci, pre care nespuse de multu a slăbit'o fóia lui Barițiu, ear la noi se pregătesc și oțlesc spiritele pentru adunarea cea mare din 15 Maiu 1848 de pre Câmpul-Libertății de lângă Blaj. Dela anul 1838 încóce nu este mișcare națională, nu este adunare de popor, nu există congresu românesc, nu aflăm ședințe în dieta Transilvaniei, nu conferențe în Sibiu sêu airea, unde George Barițiu se nu iee parte activă, și încă de cele mai multe ori cu rol de conducător. Elu a vëdutu ideile sale triumfându, întocmai precum Sf. George a triumfat asupra bälaurului cumplitu. Ideile lui politice se prefac într'unu credeu naționalu, formulatu în conferința din 1881 și motivatu de însuși Barițiu în „Memorialulu“ acelei conferențe. Credeulu acesta a străbätutu în consciința poporulu român. Toți ilu sciü, il cunoscü, toți ilu profeséză, și mulți suferü martiriü pentru elu. Sute de tineri învëțați, care pentru acestu credeu nu-și potü căpëta aplicațiune în acéstă patrie sfințită de sângele strămoșiloru noștri, se despartu de părinți, frați și sorori, cu inima sângerată își iaü rëmasu bunü dela plaiurile, văile și codrii Transilvaniei, și își caută pânea de toate dïlele într'altă țeră, până cândü îi mistuesce dorulu învăpăiatu de vatra părintescă. Alții îndură cele mai grele prigoniri, și caută cu jale, cum suntü dați în lături, ca se se împărtășescă din beneficiile statulu nisce venetici, ai cărorü părinți pöte nici nu s'aü născutu în acéstă țeră, ear alții umplu de gemetele și suspinele lorü bolțile întunecóse ale temnițelorü.

George Barițiu, atunci cândü a înființatu „Gazeta de Transilvania“, a aprinsu, precum se exprimă elu förte modestu,

numai o luminărică, însă multă a trebuit să se lupte, pentru ca acesta luminărică să nu fie nimicită de censura neîndurătoare, sau să fie stinsă de vântul pestilențios, care suflă din toate taberile puternicilor stăpânitori. El a apărut cu multe jertfe și cu mare prudență această luminărică, până cându dintr'însa s'a aprinsu alte lumini mari și puternice, care voru arde pururea în jurul numelui lui Barițiu ca o aureolă de glorie, și pe cari nici chiar suflarea iadului nu le va mai putea stinge.

Barițiu, trist ascultător, nu este numai glorios, ci se poate numi cu drept cuvânt mare bărbat, pentru că el fapta a iubit-o, dar nu și gloria, care urmăzează din fapta bună. A știut să servescă cu credință nemul său, dar nu a căutat să-și câștige și merite cu serviciile acestea mari. A făcut totu ce a crezut că e bun și necesar, dar nu a căutat lauda și recunoștința omenilor. Din contră, cându vedea că totă lumea românească caută cu admirațiune spre înălțimea, la care dânsul s'a știut avânta, el însuși se mira de acesta, întocmai ca vulturul, care, când sboră preste înălțimea stâncilor, nu o face acesta ca să-l admire cine-va, ci își caută numai locuința sa naturală.

Iubirea de pământul acesta, care a fost totdeauna matca românismului, nu l'a lăsat pre Barițiu să primescă nici chiar funcțiunile cele mai proventuoase, cu care a fost imbiat din partea românilor de dincolo, cărora a dat totdeauna mână de ajutor ca se elupte libertatea și înflorirea țerei lor.

Credința bisericei sale totdeauna a păstrat-o neatinsă ca o mângăiere în zile de restriște, și acesta a făcut-o cu atât mai vârtos, că el fusese chirotonit de lector (anagnoste) și ipodiacon al bisericei catedrale din Blaj, și dacă nu a îmbrățșat și diaconatul și preoția, acesta este a se atribui numai iubirei sale de neam, care l'a chemat să lupte pre terenul păraginit al culturii și politicii românești.

Totă ce a avut, și și-a agonisit cu muncă onestă și prin conecsiuni familiare, a jertfit pentru fericirea némului românesc, așa încât el a murit sărac, pentru ca se ne lase pre noi bogați în succese mari, naționale și culturale și să ne dea un exemplu rar de abnegațiune eroică. Pentru aceea și dănsul poate dice cu sfântul apostol al neamurilor: „Luptă bună m'am luptat, curgerea am plinit, credința am păzit. Ear ce e mai mult, mi s'a ales mie cununa dreptății, care o va da mie Domnul în ziua aceea, dreptul judecător“.

Cu o ultimă sărutare se desparte de familia sa jalnică, căreia îi lasă moștenire virtuțile sale creștinesci, românesci și cetățenesci, și suvenirul îngrijirilor sale părintesci pentru fericirea ei. Un rămas bun dice Academiei române, al cărei loc presidial îl lasă gol, „Asociațiunii transilvane“, în fruntea căreia a stat un șir îndelungat de ani și o lasă orfană, consiliului de direcțiune al „Fundațiunii Șuluțane“, cu care mai multe lustre a lucrat, direcțiunii institutului de credit „Albina“, al cărei membru a fost, tuturor amicilor și cunoscuților, cari l-au ajutat întru realizarea planurilor lui românesci, și pre urmă îmbrășind cu căldură tot neamul românesc, ocrotit de patronul său Sfântul George, a cărui amintire o sărbămă astăzi, își îndreptă pașii spre plaiurile veciniei, unde în societatea marilor apostoli ai bisericii noastre și ai neamului românesc, înălță rugăciuni ferbinți la tronul ceresc pentru fericirea, prosperarea și triumful poporului român, care dacă nu va ști afla în munții patriei sale atâtea grănituri or marmură, cât să însemneze mormântul lui pentru totdeauna, tot se vor afla destui oameni de inimă, cari cel puțin în piepturile lor vor păstra memoria binecuvântată a nemuritorului și marelui român George Barițiu, a cărui pomenire vecinică va fi! Amin!

Cuvântul ădus în numele Asociațiunei de Z. Boiu.

Încă n'a plinită anulă cursulă seă, de când poporulă nostru din tôte părțile a serbată cu nobilă însuflețire aniversarea 80. a veneratului președinte ală Asociațiunei sale transilvane *Georgiu Barițiu*, și eată-ne de noă adunați din tôte părțile, aici în vechia cetate a Sibiiului, și încungiurându de noă pre bărbatulă stimei și iubirei năstre. Și iarăși, astăđi se plinescă 30 ăile, de cândă ilustra năstră Academiă română din Bucuresci chiămă pre meritatulă nestoră ală literațiloră nostri la scaunulă seă presidială, cea mai înaltă onăre pentru ună învățacelă ală sciinței, — și eată o cunună de preastimați și preaiubiți frați, membri ai celei mai înalte instituțiunī a năstre culturale, aici în mijloculă nostru, împregiurulă iubitulă măestru ală gloriosulă nostru fară națională. Dar vai, ce deosebire între ăilele acelea și ceste de acum! Atunci pe fețele tuturoră bucuriă și veselă, astăđi numai întristare și jale. Atunci în tótă româtimea imnuri și gratulări și felicitări, astăđi nenumerate suspinuri și lacrimi. Atunci cununī de lauru pe tēemplele celui sērbătorită, astăđi cununī de cipresă pe sicriulă celui adormită. Atunci: Barițiu ală nostru a plinită 80 anī! Barițiu ală nostru președinte ală Academiei! — astăđi: *Barițiu ală nostru nu mai este între noi!* Vai, încă nu s'au ștersă lacrimile ochiloră nostri pentru ună altă fiuă iubită ală româtimei, — *Gregoriă Brătianu* e numele lui! — carele ca ună noă Aristide pestră tesaurulă consacrată *unității culturale* a poporului seă, și eată de noă deschise isvórele lacrimeloră pentru altă fiuă, carele și elă puterile sale cele mai bune, ba aprăpe tótă viēta sa o a consacrată salutei poporului seă. O geniulă celă bună ală româtimei, alinéză durerea năstră și îndreptă privirile năstre spre cele mai înalte, unde e isvorulă mângăiărei!

A descrie viēta adormitulă nostru — celă mai mulță putemă ăice părinte, — ajunsă la etatea, ce împēratulă-poetă ală vechimei o numesce începutulă ostenelei și dorerei, va fi problema istoriei poporului română, de carea viēta fericitulă

este nedespărțită; căci mai nu este terenul al vieții poporului nostru, unde alătura cu cei mai buni fii ai lui se nu întâlnim și pre Georgiu Barițiu. Biserica și școala au fost alese a-i fi câmpul activității pământești; de când însă destinul l'a dus la Brașov, și bravi nostri cetățeni de acolo i-au inspirat ideea, de a se crea o foiță publică românească și pentru noi cesti dincă de piscurile Carpaților, tinărul profesor a început a lărgi din ce în ce mai mult cercul privirilor, și aspirațiilor lucrărilor sale. Astfel deodată cu întemeierea „Foi Duminecei“, mai târziu „Foiță pentru minte, inimă și literatură“, și curând după aceea și a „Gaz. de Transilvania“, tinărul profesor luă chiămarea de Apostol, și 'ncep, în același deceniu cu amicul se, *poetul Andrei*, a vesti *deșteptarea poporului nostru*. Câte greutate a întâmpinat el în calea acestei apostolii, cât a luptat și câte a suferit în zilele acelea, când poporul era numai purtătorul sarcinilor, ne arată paginile cele îngâlbinate ale istoriei; dar nimica n'a fost în stare se 'lă despartă de dragostea neamului lor, pentru carele în viscolșii an 1848/49 a vedut chiar sabia ascuțită atârând deasupra capului se. Restituită pacea și linișcea țerei, aprigul luptător cu îndatinata diligență și desteritate continuă mănosa sa activitate de publicist român. Ear când la anul 1861 resări ca un sôre iubita noastră *Asociațiune transilvană pentru literatnra română și cultura poporului român*, prima ei adunare generală, constituanta chiar, cu entusiasm îl proclamă primu-secretar al Asociațiunei, ca astfel împreună cu marele *metropolit Andrei*, primul ei președinte, și cu eruditul canonic *Timotei Cipariu*, primul ei vice-președinte, se facă un nobil triumvirat, care se aducă poporului nostru în măsur necunoscute până atunci lumina și căldura culturei. Îndată dar Asociațiunea începe activitatea sa, și George Barițiu pörtă nobilul oficiu, ce i s'a concređut, ca mâna dréptă a patru președinți, cari în perioade prea scurte își succed la presidiu, și durere! și la morment. Mai deodată cu Asociațiunea transilvană se înființază pe

malurile Dâmboviței Societatea academică, avântată la înălțimea de Academia română din Bucuresci; și secretariul Asociațiunei devine chiară dela începută una din petrite fundamentale ale gloriosului edificiu, ce se înalță. În fine încrederea și iubirea poporului îl pune pe onorificul scaunul alu presiului Asociațiunei, care cu diligință neobosită, cu onestate neimaculată, cu succesu necredibilu îl ocupă până la mórte; ba în zilele din urmă ale vieței se învrednicesc de rară fericire, a întruni pe crescutulu seú frumósă cununa de președinte alu Asociațiunei transilvane cu cununa cea nestimată de președinte alu Academiei române.

Prețioșele scrieri, cu cari în restimpă de aproape 60 ani înavuți literatura română, redactarea în restimpă de două decenii a foii „Transilvania“, scrutarea archivelor și publicarea atâtoru ponderóse documente limbistice și istorice, desvoltarea prin despărțeminte a idealelor Asociațiunei, rădicarea și aducerea la înflorire a acestei scóle de fetițe, carea este unu trandafirú în cununa scóleloru nóstre, edarea în anii din urmă a unei însemnate părți din istoria Transilvaniei, și preste totu mănósă activitate literară și publică voru pestra numelui Georgiu Barițiú o memoria onorifică. Ba cu viuă recunoscință va însemna poporul românú pe tablele inimei sale, și va povesti din tată 'n fiú, că numai în ultimele zile ale vieții, cândú se gătia de calea vecinicieí, a depusú veteranulu Georgiu Barițiú condeiulu, cu care scria neobositú, pentru dânsulu și totu pentru dânsulu.

Da, meritosú părinte alu publicisticeí române transilvane, prin scrierile Tale, prin luptele și suferințele Tale, prin caracterulu Teú de antică simplitate, modestiă și probitate, prin viața Ta devotată poporului Teú ca familieí Tale, Tu Ți-ai asiguratú unu locú de onóre în inima poporului românú, și în séra vieții Tale puteai dice cu poetulu străbunú: Exegi monumentum aere perennius! Căci în adevérú mai tare decâtú bronzulu e monumentulu care cineva și-lú scie ridica în inima poporului seú; și tu ești unulu din acei fericiti!

Priimesce dar, adormit întru fericire părinte al nostru, priimesce prin rostul meu adênca mulțemită a Asociațiunei transilvane pentru nobilele sacrificii, ce dela începutul ei până la sfârșitul Teu ai adus pe altarul cel curat, rădicat de dênca literaturii și culturii poporului român. Partea mortală a ființei Tale odichnescă cu pace în sinul pământului; ear sufletul Teu aște răsplată nesuințelor și faptelor sale pe plaiurile fericirii eterne, implorându grațiile cerului asupra poporului Teu deapururea iubit de tine și deapururea iubitorii.

Odichnesce în pace!

Fiă memoria Ta întru binecuvântare!

Fiă sufletul Teu întru fericire!

Cuvântarea domnului Dr. A. Mureșianu.

Ilustrul conducător al delegației Academiei române a accentuat în elocutul său discurs însemnătatea lui George Barițiu, dicându, că a fost marele pontifice al puternicei regine, ce se numesce opiniune publică. Ni-a arătat că el a fost dascălul propagator al dulcelui grai și al scrierei românești.

Vorbitorul, ca unul din discipulii acestui mare pontifice, vine a da expresiune recunoștinței, ce i o datoresc cu deosebire diaristii români lui George Barițiu, care aici la noi înainte cu mai bine de o jumătate de vécă a dat viață diaristicii române și a fost înainte mergătorul celor ce stau adă în serviciul acelei regine, ce stăpânesce cu sceptorul său puternic totă lumea cultă.

Meritele acestui venerat și jelit decan al presei românești de dincă de Carpați, precum și rezultatele stăruințelor sale neobosite pe spinăsa carieră publicistică, le-a ilustrat atât de frumos fericitul Mihail Kogălnicenu, scriind cu ocaziunea iubileului de 50 de ani al „Gazetei Transilvaniei“, înființată la 1838 de G. Barițiu: Voi, iubii

noștri frați de preste Carpați, ați dobândit mult, ați progresat mult pe tărîmul culturii naționale, și acesta în mare parte mulțămită „Gazetei Transilvaniei“... ce a fost și este nu numai marea voastră înainte luptătoare, dar și însa-și analele admirabilelor voastre acte pentru susținerea și dezvoltarea naționalității române în timp de o jumătate de secol!

Mari și însemnate au fost dar pentru întreaga românie rîdele activității diaristice, dezvoltate cu atîta deligintă și abnegare de sine de acest dascăl al românismului! George Barițiu ni-a oblit calea, ce duce la progresul nostru național și își a câștigat astfel un titlu la vecinica noastră recunoscintă.

Vorbindu de alegerea lui ca președinte al Academiei române, dl. Nicolae Ionescu a zis: Dacă cineva începe o carieră cu 80 de ani, o începe pentru ca alții se o sfîrșască!

Cei ce sîntu chiamați a continua opera începută de George Barițiu, simți-vor deplina serioșitate a greii și amenințătoarei epoci, în care se despartu de ilustrul lor dascăl și fi-vor conșcii de marea lor îndatorire față cu sfînta cauză a națiunii române.

Ați progresat mult, — ne dicea Mihail Kogălniceanu, — dar n'ați ajuns încă acolo, unde trebuie să țintescă ori ce națiune mîndră de sângele, ce curge în vinele sale, și mai ales națiunea română, urmașă poporului împărat. Spre a ajunge la acest scop măreț, mai trebuiesc încă *multe eforturi, multe sacrificii, multă prudență politică și mai pe sus de toate unire, unire deplină între voi, unire în cuget, unire în simțiri.*

Cum sîși arate mai bine diariștii români recunoscintă lor față cu decanul și povătuitorul lor George Barițiu, de cît lucrîndu în direcția acesta, singur salutar pentru ajungerea marelui ținte comune, lucrîndu așa cum au dorit și doresc înainte mergătorii lor în luptele de emancipare națională?

Vorbitorul termină dicându, că urmașii ilustrului reposat pe arena luptelor publicistice, voru scî se eternizeze memoria lui printr'o dîmnă și frățescă conlucrare, avîndu înaintea ochiloră aceeași țintă, ce a însuflețit în toate timpurile pe luptătorii noștri: fericirea națiunei prin dreptate și libertate.

Cuvîntarea tînărului I. Capșa.

Intristată familiă; Domnilorū și Dîmnelorū!

Triste suntu momentele, în cari ne vedem adunați aci la mormîntulă acestui bărbat, pentru a îi aduce ultimul nostru salut pe calea eternității.

Un doliu neașteptat a lovit inimile noastre pline de admirațiune pentru el, cu tristeță adîncă privim la sicriulă acîstui mare român.

Noi, tinerii români, priveam la el ca la un astru, ce lucea pe orisonulă aspirațiuniloră noastre, ne deprinsesem a îl crede nemuritor, cînd eată! cruda sôrte vine și ni-l răpesc din mijloculă nostru!

O rază se stinge din calea noastră!

Născut în 1812, Mai 24, în Jucul de jos, fiu fidel al națiunei și devotat patriot, el aparține acelei generațiuni vigurose și nobile, cărei datorim renascerea politică și intelectuală a românismului, acelei generațiuni, care călită prin evenimentele anilor 1845—1849 a pregătit prin scrierile, prin lucrările prin graiul ei nobil: reînvierea și reînălțarea națiunei noastre, după atâtea secole de uitare și nefericire.

Întristată plînge astăzi tinerimea română la mormîntulă acestui ilustru defunct, ale căru speranțe, al căru ideal se concentra în amorul pentru limba și națiunea adorată.

Căci, domnilor, în viața poporului nostru, în a lui istoria națională, în cîntecele lui și doine, găsi geniulă sîu isvorulă curat, la care se adăpă, pentru a căru emancipare și redobîndire a drepturiloră străbune luptă acest bărbat

îndurându toate calamitățile cu atâta abnegațiune și rară perseveranță.

Crudă și ireparabilă e pierderea, ce o simțim cu toții.

Domnii mei! Bărbați competenți v'ați espus mai de aproape caracterul și meritul operelor sale, eu însă, ce am onoare se vorbesc în numele tuturor tinerilor universitari români, me voi mărgini a accentua, că El a fost un român și un nobil patriot.

A lui personalitate se lăga cu toate acelea evenimente în dezvoltarea națiunii noastre, ce fac să bată cu mândrie inima fiă-căru român.

În el pierde neamul nostru și în special tinerii români un mare conducător și un savant învțător.

El s'a dus, memoria însă-i va fi eternă, ea va dura câtă vocea românului va suna pe câmpiile dunărene și din desimea Carpaților va suna buciul doina inimilor noastre.

Suvenirea vieții sale ne serve nouă cât și întristate-i familiei în aceste triste momente ca o blândă mângăere. Ea ne va servi nouă totodată ca liniă de conduită în cursul dezvoltării noastre intelectuale și politice.

Fiă-i țărina ușor!

TELEGRAME DE CONDOLENȚE

sosite la diverse adrese.

Năsăud, 3 Mai. Dr. Pușcariu, Sibiu. Comitetul despărțământului Năsăud exprimă adăncă sa durere pentru nereparabila încetare din viață a vrednicului președinte al Asociațiunii transilvane.

Dr. Popă.

Zernesci, 3 Mai. Dr. Il. Pușcariu, vicariu și vice-președinte al Asociațiunii transilvane, Sibiu. În numele despărțământului Români din Bran transmită espresiunea celei mai profunde dureri pentru ireparabila pierdere generală, ce suferă întreaga națiune prin mórtea lui George Barițiu, a demnului și neuitatului președinte.

Nicola Gariu,
director.

Bistrița, 3 Maiu. Dr. Il. Pușcariu, vice-președintele Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Comitetul despărțământului Bistrița exprimă adênca durere pentru perderea prea vrednicului nostru președinte.

Dr. Ciuta.

Selagiü, 3 Maiu. Dr. Ilarionü Pușcariu, Sibiiu. Mórtea stêlpului națiunei, regeneratorului literaturêi și culturêi române, ilustrului George Barițiü a storsü din inimile selagenilorü lacrimile sânte ale recunoscînței și condolênței profunde. Vi-le trimitemü spre impletirea cununei nevestezivere dedicate prin națiunea română nemurirei numelui marelui bărbatü.

Despărțământulü Selăgeanu.

Deva, 3 Maiu. Presidiulü Asociațiunei. Subscrisulü despărțământü depune cu devotamentü omagieles de condolênță la catafalculü neuitatului președinte alü Asociațiunei.

Despărțământulü Deva.

Sas-Sebeș, 3 Maiu. Comitetulü centralü al Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Regretămü din inimă mórtea iubitului și preademnului președinte alü Asociațiunei transilvane George Barițiü.

Subcomitetulü despărțământului Sebeș:

Dr. Isacü,
directorü.

Zevedeiu Mureșanu,
secretariü.

Brașovü 3 Maiu. Dr. Ilarionü Pușcariu, Sibiiu. Despărțământulü întâiü alü Asociațiunei își exprimă profunda sa durere pentru perderea ilustrului George Barițiü, meritatulü președinte alü Asociațiunei nôstre.

Comitetulü prin: Ioanü Petricü.

Blaju, 3 Maiu. Asociațiunea transilvană, Sibiiu. Admirândü diligința, activitatea neobosită, abnegațiunea și resignațiunea epocalului bărbatü George Barițiü, care cu vieța sa laboriôsă ni-a indicatü calea ce duce la unü venitoriü mai fericitü, suntem pëtrunși de durerea sfășietóre, ce o simte întrêga românime.

Teologiü din Blajü.

Oravița, 3 Maiu. Asociațiunea transilvană, Sibiiu. Profunda nôstră condolênță la încetarea din vieța a ilustrului George Barițiü, la apunerea acestui lucéfêrü din pleiada celorü mai vredniciü fii ai națiunei.

Românü din Oravița.

Mureș-Ludoș, 3 Maiu. Dr. Il. Pușcariu, vice-președinte alü Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Despărțământulü XXV alü Asociațiunei regretă din inimă perderea președintelui ei George Barițiü. Cea mai vechiă columnă a românismului s'a dărămatü, cea mai strălucitóre lumină s'a stins. Plângü toți românii pe țermurii

mormântului tău. După lupta necurmată ostentivă, odichnesce în pace, ear în memoria posterității rămâni pururea viu.

N. Solomonă.

Brețcă, 3 Maiu. Dr. Il. Pușcariu, vice-președinte al Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Ve rogă primiți în numele despărțemântului espresiunea profundeî condolențe pentru perderea ilustrului președinte.

Coltofeană,
directoră.

Bucurescă, 3 Maiu. Comitetul Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Vecinica pomenire și demni urmași neobositului luptătoru Barițiu.

Gionă, Speranța.

Borgovană, Popescu.

Biserica albă, 3 Maiu. Comitetul Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Vieța și activitatea ilustrului George Barițiu a umplut de dréptă admirațiune pre românii din Biserica albă și juru. Mórtea neașteptată aceluia ni-a copleșit în durerosă jale. Ne asociăm doliului generalu.

Roșiu, Dr. Novacă, Bălănescu, Bocoronă, Roman, Dimitriă,
Novăcescu Lazară, Nedică, Anghel, Roșescu, Micu, Bercană,
Morariă și Anca.

Beiuș, 3 Maiu. Ilarion Pușcariu, vice-președinte al Asociațiunei transilvane. Adêncu mișcăți în inimă, jelim pururea regretabila mórte a celui mai neobosit luptătoru al culturêi și vieței naționale române și al Asociațiunei transilvane.

Corpulă profesorală din Beiuș.

Brad, 3 Maiu. Ilustrităței Sale D-lui Dr. Ilarion Pușcariu, vice-președinte al Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Între Prometeii reînvierii noastre naționale strălucesce în nimb sublimă figura lui George Barițiu, carele și-a jertfită tótă vieța pentru fericirea și mărirea neamului său. Mórtea lui a causat jale adêncă la poporul român. Cu inimile cernite în doliu în semn de pietate și recunoșcință cătră marele defunctu concurgem cu 40 fl. la fondul întru amintirea celor răposati, eventualu la fondul ce se va înființa întru eterna memoriă a lui George Barițiu.

În numele despărțemântului Brad:

Vasiliă Damiană,
directoră.

Căpâlna, 3 Maiu. Dr. Ilarion Pușcariu, vice-președinte al Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Primiți espresiunea condolenței mele mai sincere la perderea președintelui domniilor vóstre, care lovitură o simt și eu cu întréga noastră națiune.

Eugeniu Mocsonyi.

Brăila, 3 Mai. Dr. Ilarionu Pușcariu, vice-președintele Asociațiunei transilvane, Sibiiu. Vestea despre mórtea ilustrului literat și luptătoru alu națiunei române George Barițiu a produsu aici o profundă consternațiune. Membrii societății Carpații depunú prin voi omagiile lorú de recunoscintă și venerațiune la morméntulú marelui defunctú. Fiă-i memoria neuitată și labórea imitată.

G. Avesaronu.

D. Clonța.

Bistrița, 3 Mai. Dr. Ilarionu Pușcariu, vice-președintele Asociațiunei transilvane. Mórtea presideluí Asociațiunii ni-a causatú durere tuturor. Cununa dispusă. Despărțeméntulú reprezentatú de Dr. Ciuta și Monda la îngropare. Regrete adânci.

Triponu,
secretariu.

Făgărașu, 3 Mai. Dr. Ilarionu Pușcariu, vicaru, Sibiiu. Despărțeméntulú Făgărașuluí esprimă profunda condolență pentru marea și durerósa perdere, ce suferé Asociațiunca prin mórtea meritatuluí președinte.

Comitetuluí.

Reghinulú săsescú, 3 Mai. Comitetuluí Asociațiunei transilvane, Sibiiu. În numele despărțeméntuluí nostru ve exprimú cea mai profundă condolență pentru perderea nemuritoruluí președinte Barițiu.

Patriciu Barbú.

Orăștie, 3 Mai. Dr. Ilarionu Pușcariu, vice-președinte alú Asociațiunei transilvane. Ve rugămú a fi interpretulú durerei, ce ni-au causatú scirea despre trecerea din viétă a prea vredniculuí președinte alú Asociațiunei George Barițiu. Totodată ve rugămú, a depune în numele nostru la fondulú răposatilorú 20 floreni.

Despărțeméntulú românú 9.

Caransebeș, 3 Mai. Institutuluí „Albina“. Consternare generală pentru mutarea din viétă a Domnuluí Barițiu, a multú meritatuluí și multú stimatuluí bărbatú naționalú.

Nicolau Popea,
episcop.

Șomcuta mare, 3 Mai. Domnuluí Parteniú Cosma, directorulú „Albinei“, Sibiiu. Te rogú pune pe sicriulú marelui defunctú una cunună cu inscripția „Luí George Barițiu, marelui dascálú, literat și politicú, — Pop de Băsesci și româniú selăgeni“. În memoria luí George Barițiu sě înființămú la Asociațiunea noastră unú fondú pentru ajutorarea literaților. Eu oferú 200 coróne. Fiă-i țérina ușoră și memoria vecinică.

Pop de Băsesci.

Șimleul-Silvaniei, 3 Maiu. Institutului „Albina“, Sibiiu. Fiți interpreți profundei noastre condolențe la mórtea marelui Barițiu, regeneratorului poporului român. Depuneți cunună pentru noi și pentru despărțământul selagean al Asociațiunei.

Institutul de credit „Silvania“.

Dej, 3 Maiu. Institutului „Albina“. Mórtea marelui nostru Barițiu ne-a umplut de adêncă jale. Ne alăturăm la durerea D-Vóstre.

Dr. *Mihalyi*,
directorul „Someșanei“.

București, 3 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Delegațiunea Academiei plăcă mâne dimință la Sibiiu.

Maiorescu.

Lugoș, 3 Maiu. Dr. Corneliu Diaconovich, Sibiiu. Tâlcuesce familiei Barițiu condolența mea cea mai adêncă din indemnul morții veneratului publicist și marelui literat. Cu capitlul mâne vom celebra liturgia cu părăstas pentru răpausul sufletului celui în Domnul adormit. În veci pomenirea lui.

Victor Mihalyi,
Episcopul Lugoșului.

Graz, 3 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Plângem cu toți la mormetului defunctului. Ni-a fost vada și pilda, nemuritoria va fi și memoria lui. Pune cunună pe sicri din parte-mi.

Generalul Trapșia.

Budapesta, 3 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Depune pe sicriul marelui defunct o cunună frumoșă cu inscripțiunea: „Bărbatului binemeritat de națiune —

Familia Mocsonyi“.

Budapesta, 4 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Am primit cu durere trista veste. Societatea „Petru Maior“ va fi reprezentată prin președintele ei și câți-va membrii. Delegațiunea ducend cunună plăcă astăzi la 9 ore sêra.

Secretariul societății „Petru Maior“.

Viena, 4 Maiu. Dr. Diaconovich, Sibiiu. Sosesce delegația. Prenotați o cuvântare.

Societatea „România Jună“.

Nr. 188/1893.

APELŪ

pentru

contribuirii la fondulŭ „George Barițiu“.

Aprópe șase decenii de-arândulŭ istoria renascerii nóstre naționale nedespărțită este de numele lui *George Barițiu*.

Geniulŭ națiunei tređitŭ din amortire prin glasulŭ profeticŭ alŭ lui *George Barițiu*, induioșatŭ planéză acum asupra morméntuluiŭ acoperitŭ de cununile de lauri, ce i lea pusŭ națiunea recunos-cătóre.

Acésta însă nu va eternisa memoria neperitórelorŭ merite ale lui *George Barițiu*, prin trecătóre florí, ci va perpetua-o în insti-tuțiuni, carí se vestéscă posterității nemurirea aceluia, care a jert-fitŭ o viéță pentru mărirea némuluiŭ românescŭ.

De aceste sentimente călăuzită „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului românŭ“ prin graiulŭ comi-tetuluiŭ său esecutivŭ a decisŭ în ședința din 9 Maiŭ a. c., ca pen-tru eternisarea memoriei neuitatuluiŭ ei președinte să înființeze unŭ fondŭ, care să pórte pentru tóte timpurile numele „*George Barițiu*“.

Din acestŭ fondŭ se vorŭ premia produse literare și se vorŭ crea locuri libere în internatulŭ scólei de fete a „Asociațiu-nei transilvane“.

Spre acestŭ scopŭ ne luămŭ voie a alătura o listă de sub-scriptiune, pentru-ca toți aderenții principiilorŭ marelui bărbatŭ să aibă prilegiu de a contribui cu obolulŭ lorŭ la mărirea numeluiŭ lui *George Barițiu*, și prin acésta la înflorirea literaturéi și culturéi poporuluiŭ românŭ.

Datŭ din ședința comitetuluiŭ „Asociațiuneŭ transilvane“, ținută în Sibiu, la 9 Maiŭ st. n. 1893.

Dr. Ilarionŭ Pușcarin,
vice-președinte.

Dr. Amosŭ Frâncu,
secretariŭ II.